

85195 - احتکار هر چیزی که مردم به آن نیاز دارند حرام است

سوال

آیا احتکار فقط درباره مواد غذایی رخ می دهد یا ممکن است انبار کردن دیگر کالاها نیز احتکار به حساب بیاید؟

پاسخ مفصل

احتکار حرام است و روایتی که مسلم در صحیح خود از معمر بن عبدالله . رضی الله عنه . روایت کرده دال دال بر آن است. ایشان از رسول الله . صلی الله علیه وسلم . روایت کرده که فرمودند: **«احتکار نمی کند جز خطاکار»**.

امام نووی . رحمه الله . می گوید: **«اهل لغت می گویند خطاکار همان گناه کار است و این حدیث به شکل صریح احتکار را حرام دانسته است»**.

شرع از آن جایی که احتکار به مردم زیان می رساند آن را حرام کرده است.

اهل علم درباره کالاهایی که احتکار بر آن جاری می شود اختلاف نظر دارند؛ گروهی آن را تنها درباره مواد غذایی می دانند.

و برخی دیگر بر این رای هستند که هر چه مردم به آن نیاز داشته باشند و در صورت انبار شدن و عدم عرضه اش زیان می بینند در آن احتکار رخ می دهد و این مذهب مالکیان و روایتی از امام احمد است. و این قول، همان رای صحیح موافق با ظاهر احادیث است.

شوکانی . رحمه الله . در **«نیل الأوطار»** (۵/ ۲۶۲) می گوید:

«ظاهر احادیث بر این است که احتکار حرام است و تفاوتی میان غذای آدمی و حیوان و دیگر موارد نیست و این که در برخی روایت لفظ غذا آمده نمی تواند دلیلی بر تقیید دیگر احادیث باشد که به شکل مطلق وارد شده بلکه این از روی نام بردن از برخی موارد جای گرفته در لفظ مطلق است».

رملی شافعی در حاشیه اش بر **«أسنى المطالب»** (۲/ ۳۹) می گوید: **«شایسته است که آن را (یعنی احتکار) در همه چیزهایی که مردم غالباً به آن نیازمندند از جمله غذا و لباس، جاری بدانیم»**.

این با حکمتی که احتکار به سببش حرام اعلام شده سازگار است یعنی جلوگیری از زیان رسیدن به مردم و این همان قولی است که هیئت دائم فتوا بر اساس آن فتوا داده است، چنان که در فتوای شماره (۶۳۷۴) آمده است: **«انبار کردن چیزی که مردم به آن نیاز دارند جایز نیست و این احتکار نام دارد زیرا پیامبر . صلی الله علیه وسلم .**

می فرماید: «**تنها خطاکار احتکار می کند**» به روایت احمد و مسلم و ابوداود و نسائی و ابن ماجه. زیرا این کار باعث زیان رسیدن به مسلمانان است.

اما آن چه مردم به آن نیاز ندارند، انبار کردنش جایز است تا آن که تقاضا به وجود آید و [به بازار] عرضه شود و این از روی دفع حرج و زیان از آنان (فروشنندگان) است».

(فتاوی اللجنة الدائمة: ۱۳/ ۱۸۴).